

Krmljenje čebeljih družin v spomladanskem času

Kot vsa živa bitja, tudi čebele za preživetje in razvoj potrebujejo hrano. Ena čebelja družina na leto porabi okrog 70 kg medu ter 20–30 kg cvetnega prahu. Oboje pa naberejo na različnih medovitih rastlinah v okolici čebelnjaka. Ker vnosa hrane iz narave ni vedno dovolj, v določenih obdobjih leta čebelarji čebeljim družinam vnos hrane zagotavljamo s krmljenjem. Čeprav to opravilo običajno povezujemo s poletnim časom in pripravo na zimo, pa krmljenje v večjem ali manjšem obsegu pogosto poteka tudi v spomladanskem času. Na kakšen način krmimo spomladi in na kaj moramo biti pri tem pozorni, bomo spoznali v nadaljevanju.

Simon Golob, svetovalec specialist za tehnologijo čebelarjenja (simon.golob@czs.si)

Predvsem v času prvih spomladanskih pregledov se lahko zgodi, da pri kateri izmed čebeljih družin opazimo pomanjkanje zalog hrane. To se kaže z odsotnostjo satov s hrano ob samem gnezdu in v venci okrog zalege. Ker je zaradi pomanjkanja zalog takšna čebelja družina obsojena na slabši razvoj ali celo propad, ji pomagamo in najhujše preprečimo. Za takšno čebeljo družino je najboljša, da ji ob gnezdo postavimo sate s hrano (iz drugih delov panja, iz naše zaloge ali iz drugih družin, ki so zdrave in ne kažejo znakov bolezni), ki jim prej nastrgamo medene pokrovce. Če nam prostor v panju to dopušča lahko takšen sat obrnemo v ležeč položaj in ga postavimo nad gnezdo.

Kaj pa če satov s hrano nimamo? V tem primeru si pomagamo s sladkorno raztopino. To pripravimo v razmerju trije deli sladkorja in dva dela vode, rahlo segreto natočimo v PVC-vedro, ki mu v pokrov izvrtamo tri do pet luknjic premera 1,5 mm. Vedra, obrnjena na pokrov, postavimo nad gnezdo in čebele krmimo kapilarno. Na ta način čebele dobivajo sladkorno raztopino počasi in le toliko kot je lahko predelajo, lokacija vedra pa preprečuje, da bi se čebele oddaljile od gnezda in da bi se to ohladilo. Predvsem pri maloštevilčnih čebeljih družinah in v obdobjih nizkih nočnih temperatur se izogibamo krmljenja v klasične pitalnike. Lačnih in šibkih družin nikakor ne krmimo s sladkornimi pogačami. Za njihovo zaužitje in presnovo čebele namreč porabijo veliko energije in se pri tem preveč iztrošijo. Potrebujejo pa tudi veliko vode, katere vnos je lahko za šibke družine in v neugodnih zunanjih pogojih problematičen.

Krmljenje družine z namenom pospeševanja njenega razvoja in zaleganja matice

Številni čebelarji spomladi tudi krmijo čebele, s čimer jim spodbudijo k hitrejšemu razvoju. Čeprav je dobra

Ob pomanjkanju hrane je krmljenje nujno

preskrba s hrano pomembna za vitalnost čebeljih družin, jim več kot ustrezne preskrbljenosti ni treba zagotavljati. Številne raziskave, tudi raziskava, ki so jo sodelavci ČZS opravljali od leta 2014 do leta 2016 so pokazale, da dodatna hrana na dejavnike, kot so živalnost, količina in ustreznost zalege, zaloga medu in cvetnega prahu ter naravni odpad varoj, nima posebnega vpliva. Preobsežno krmljenje pa lahko spodbuja rojilno razpoloženje ter povzroči tveganje za nepristen med. Če se za krmljenje družine z namenom pospeševanja njenega razvoja in zaleganja matice vseeno odločimo, pa moramo pri tem upoštevati nekaj navodil. Spodbujanje razvoja je smiselno na območjih, kjer pričakujemo zgodnjo gospodarsko pašo, nimamo pa zadostne spomladanske razvojne paše. Na lokacijah kjer je takšna razvojna paša prisotna, kasnejša gospodarska paša pa nastopi razmeroma pozno, pa dodatno spodbujanje razvoja ni smiselno. Paziti je treba, da ne krmimo prevelikih količin naenkrat, zato se, kadar takšno krmljenje izvajamo,

čebeljim družinam dodajajo manjše količine hrane (do 0,5 l dnevno). Pogosto se za spodbujanje uporabljajo tudi sladkorne pogače. Pri njihovi uporabi moramo paziti, da jih ne dajemo lačnim in šibkim družinam, da pogačam ne dodajamo medu ali cvetnega prahu če zanj ni opravljena laboratorijska analiza na spore hude gnilobe in da v pogače ne dodajamo dodatkov, ki za hrano čebel niso registrirani. Pri uporabi sladkorne pogače je treba paziti tudi, da je ne dodamo v prevelikih količinah. Zaradi nepravilne uporabe lahko ostanki pogače zaidejo v med in negativno vplivajo na njegovo pristnost.

Krmljenje zaradi slabih vremenskih razmer in brezpašja

V zadnjih nekaj letih smo bili slovenski čebelarji večkrat priča daljšim brezpašnim obdobjem v spomladanskem času. Zaradi prehitrega razvoja rastlin, kasnejših ohladitev in daljših obdobj padavin smo morali čebele krmiti. Tudi v obdobjih, ko smo običajno že točili med. Čebeljim družinam smo tako omogočiti preživetje ter vsaj nekoliko omiliti zaostanek v njihovem razvoju. Tudi v letošnjih zimskih mesecih so bile temperature ponovno nad povprečjem. Izkušnje preteklih let so pokazale, da je to potencialen pogoj za prezgodnji razvoj vegetacije in kasnejšo škodo zaradi pozebe medovitih rastlin. Kljub temu pa upamo, da nam bo vreme naklonjeno in bomo deležni dobrega začetka pašne sezone. Če ne bi bilo tako pa je naloga čebelarjev, torej naša naloga, da v primeru brezpašja pravočasno ukrepamo. Ravnamo se po pravilu, da začnemo krmiti, ko so stanja na čebelarski tehtnici negativna več kot tri dni zapored. Krmimo v manjših količinah (toliko kot so negativna stanja na tehtnici v enakem obdobju). Čebele tako ne ustvarijo prevelikih zalog sladkorne raztopine, s čimer se zmanjša možnost za kasnejši prenos krme (sladkorja) v medišče in iztočeni med. Če je treba, lahko krmljenje izvajamo s klasičnimi pitalniki, dobro se obnese krmljenje s pomočjo PVC-kantic in cevki ter plastenk, ki jim v pokrov izvrtamo luknjice in jih postavimo na mesto pitalnika v AŽ-panju. Predvsem v obdobju hladnega vremena pa tudi kapilarno krmljenje s prej omenjenimi PVC-vedri, ki jih postavimo nad plodišče. Vnos hrane je v času brezpašja in neugodnih razmer nujen. Z njim omilimo negativne posledice pomanjkanja hrane. To namreč usodno vpliva na razvoj čebelje družine. Sprva se ustavi gradnja satja ter omeji zaleganje matice ter tako zmanjša poraba hrane. Če se pomanjkanje nadaljuje matica povsem prekine zaleganje. Čebele se lahko zatečejo tudi h kanibalizmu in zadnje zaloge hrane dobijo v odkriti zalegi, ki jo izpijejo. V najhujši stiski pa se lotijo celo pokrite zalege, kar opazimo kot prisotnost popolnoma razvitih, a izpitih

Foto: Brane Borštnik

V poletnem času se dobro obnese tudi krmljenje iz plastenk

telesc bub na žrelih panjev. Kako je krmljenje v obdobju brezpašja pomembno, je ugotovil že naš rojak Anton Janša, ki zapisal, da čebelja družina, ki je trpela lakoto, ne bo nikoli več dobra družina. Izkušnje preteklih let so pokazale, da lahko številčne čebelje družine dnevno porabijo tudi več kot 0,5 kg hrane, kar pomeni, da v brezpašnem obdobju zaloge hitro kopnijo in da je krmljenje na podlagi podatkov, ki nam jih da čebelarska tehtnica, takrat nujno potrebno.

Problematika spomladanskega krmljenja

Čebelarji pri svojem delu nastopamo v dveh vlogah – kot oskrbniki čebel in kot pridelovalci hrane. V prvi vlogi moramo poskrbeti, da so čebele dobro oskrbovane, da imajo dostop do vode in vedno dovolj zaloga hrane, da jim je omogočen optimalni razvoj. Za to v določenih obdobjih leta poskrbimo tudi s krmljenjem. To pa je lahko tudi problematično z vidika pridelave pristnega medu. Kot pridelovalci medu namreč ne smemo dovoliti, da bi bil v našem medu prisoten tudi sladkor. Če je krmljenje v spomladanskem času potrebno, pri tem pazimo, da krmimo v manjših količinah. Mediščno satje vstavimo v panj šele pred pojavom prvih intenzivnejših paš ali pa ga pred tem izpraznimo. Ob prevešanju satov z zimsko zalogo ali spomladi krmljeno hrano le-te ustrezno označimo in jih kasneje iz medišč izločimo. Lahko jih shranimo ali porabimo za izdelavo narejencev. Nikakor pa takšnih satov ne točimo. Poleg medu bi namreč iztočili tudi sladkor, kar bi imelo za posledico potvorjen med.